

enkele Rosse vleermuis en ook geen enkele Dwergvleermuis meer werd teruggevonden. Wat deze laatste soort betreft, dient te worden vermeld, dat de beide spleten waarin de dieren op 29 januari waren weggekro-

pen zo grondig mogelijk werden geïnspecteerd. Er was echter niets meer te vinden. Er is evenwel een gereede kans dat de dieren op volkomen onbereikbare plaatsen in de muur verbleven.

Summary. In January 1969 a part of the old castle 't Oude Loo near Apeldoorn was restored. During this work 82 bats belonging to different species were found: 23 *Myotis mystacinus*, 3 *Plecotus* spec., 52 *Pipistrellus pipistrellus* and last but not least 5 *Nyctalus noctula*. The animals were released in a former ice-cellar, known as a regular winter-habitat of *Myotis mystacinus*, *Myotis myotis*, *Myotis daubentonii* and *Plecotus* spec. It is the first time that noctules have been found in a building in the Netherlands during the winter. In our country, this species usually hibernates in old trees.

Litteratuur:

1. Bels, L., 1952. Fifteen years of bat banding in the Netherlands. Thesis, Utrecht. Overdr. v. publ. Nat. Hist. Genootschap, Limburg, Reeks V.
2. Braaksma, S., 1964. Overwinterende Laatvlieger en Dwergvleermuizen. De Levende Natuur 67: 103.
3. Heerdt, F. van & J. W. Sluiter, 1961. Resultaten van het vleermuisonderzoek in Nederland in 1960. De Levende Natuur 64: 159.
4. Heerdt, F. van & J. W. Sluiter, 1963. De winterverblijfplaats van de Rosse vleermuizen (*Nyctalus noctula*). De Levende Natuur 66: 139-143.
5. Wijngaarden, A. van & S. Braaksma, 1969. Vleermuizen in ijskelders. De Levende Natuur 72:145.

Overzicht draadslachtoffers Lopik Radio 1960-1967

A. TIMMERMAN SR. en JR.

(RIVON)

Reeds enige tijd bestaat er grote belangstelling voor gegevens over de mortaliteit bij vogels ten gevolge van het zich doodvliegen tegen hoogspanningskabels en telefoon-draden. Het onderzoek naar deze draadslachtoffers wordt gecoördineerd door het Rijksinstituut voor Veldbiologisch Onderzoek ten behoeve van het Natuurbehoud (RIVON), dat eigen onderzoek doet en de gegevens verzamelt van diverse vogelwerkgroepen en -wachters.

Uit de literatuur over dit onderwerp is bekend, dat vooral tijdens de trekperiode grote aantallen vogels zich dood vliegen tegen

bovengrondse draden. Echter, gegevens over aantallen doodgevlogen vogels tegen televisie- en radiozendmasten zijn er tot dusver niet of nauwelijks.

In augustus 1960 begon, op verzoek van het RIVON, de heer Starink c.s. (Wereldomroep Lopik Radio) tijdens de systematische wekelijkse controle met tellingen van de aantallen doodgevlogen vogels tegen de zendmasten met bijbehorende bedradingen van Radio Lopik. Het onderzoek werd voortgezet tot 1 januari 1967.

Het antennepark van Radio Lopik (fig. 1) bestaat uit 3 grote hoge gordijnantennes

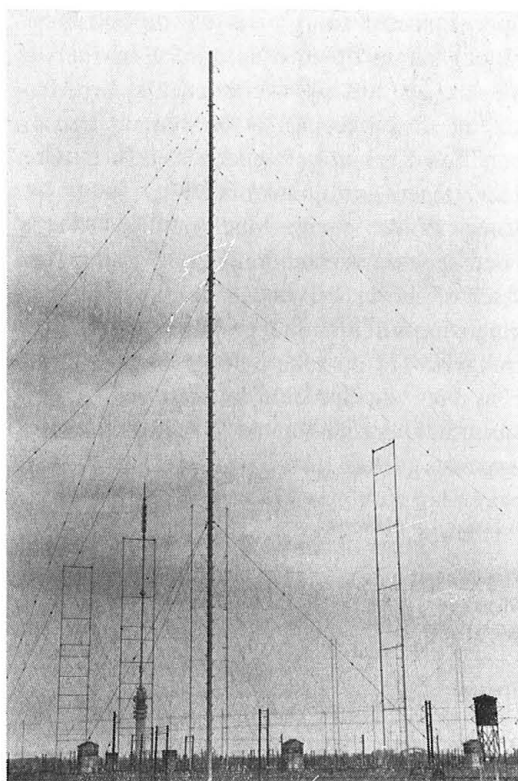

Fig. 1. *Indruk van het antennepark Lopik-Radio.*

(G1, G2 en G3) en 11 lagere ruitantennes (R1 t/m R11) (zie kaartje, fig. 2). In 1965 trad hierin enige verandering, doordat ruitantenne R6 werd vervangen door een gordijnantenne. Ruitantenne R10 werd verplaatst naar R11. Datzelfde jaar werd tevens een vijfde gordijnantenne met voedingsleiding, hoog 50 meter, aan het complex toegevoegd. Voor het onderzoek had dit geen consequenties. Dode vogels werden hieronder nog niet gevonden. De genoemde wijzigingen zijn daarom niet op het kaartje ingetekend.

De hogere brede gordijnantennes geven een grotere aanvaringskans dan de lagere ruitantennes.

Van elk jaar is een grafiek gemaakt, waarop het aantal doodgevlogen vogels in de

verschillende maanden is af te lezen (fig. 3.). Tevens is een grafiek gemaakt, waarin de aantallen vergeleken worden met de hoogte van de antennemasten (fig. 4). Opmerkelijk is het grote verschil in aantal per jaar. Uit de opgegeven plaatselijke weersgesteldheden trad een invloed van het weer op de aantallen doodgevlogen exemplaren geenszins naar voren.

Uit de verzamelde gegevens (zie fig. 4) blijkt dat de hoge brede gordijnantennes de meeste (54%) slachtoffers eisen. Vooral is dat het geval in de maanden juni (postduiven) en augustus, oktober en november (doortrekperiode van de meeste vogelsoorten).

Met name sneuvelden in deze maanden 7

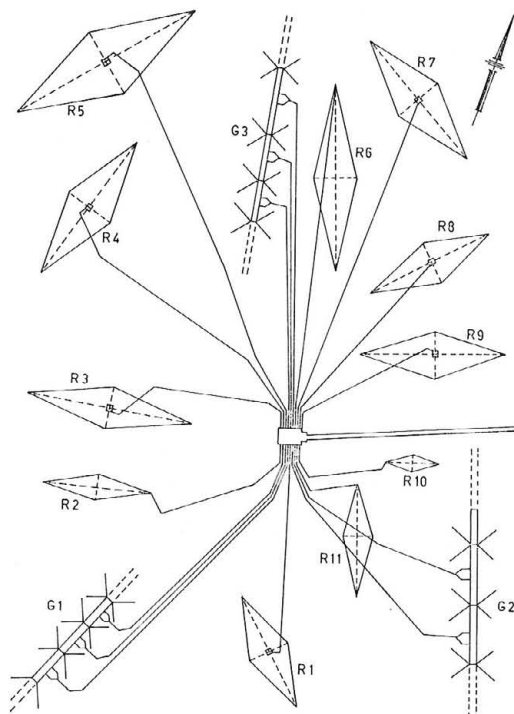

Fig. 2. *Lopik-Radio. G1, G2 en G3: gordijn-antennes, 84 m hoog. R3, R5, R6 en R7: ruit-antennes, 40 m hoog. R1, R4, R8, R9 en R11: ruit-antennes, 25 m hoog. R2 en R10: ruit-antennes, 15 m hoog.*

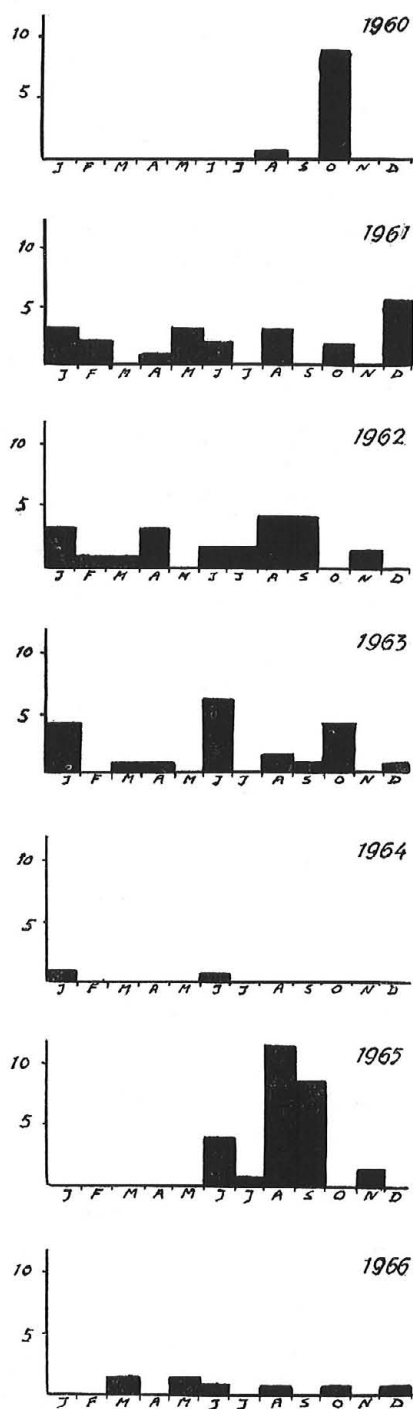

Fig. 3. Aantallen doodgevlagen vogels per maand in de jaren 1960 t/m 1966.

Sperwers, een soort waar we de laatste jaren al zuinig op moeten zijn! Eén sperwer dateert uit mei — vermoedelijk broedvogel uit de omgeving — en één uit december. Een Kerkuil verwondde zich in oktober 1960 tegen gordijnantenne G3.

Voor Wilde eend, Meerkoet en Waterhoen geldt waarschijnlijk dat de meeste slachtoffers vallen onder de dieren uit de omgeving en in mindere mate onder doortrekkers. Tot op zekere hoogte zou dit eveneens voor de Spreeuw kunnen gelden.

In totaal werden er in de periode van 1 augustus 1960 tot 1 januari 1967 107 exemplaren, verdeeld over 20 soorten, gevonden.

Wilde eend	10	Watersnip	1
Meerkoet	3	Houtduif	1
Waterhoen	8	Postduif	28
Kerkuil	1	Spreeuw	21
Sperwer	9	Lijster, spec.	9
Kapmeeuw	2	Beflijster	1
Blauwe reiger	1	Koolmees	2
Turkse tortel	1	Roodborst	2
Kievit	4	Vink	1
Houtsnip	1	Huismus	1

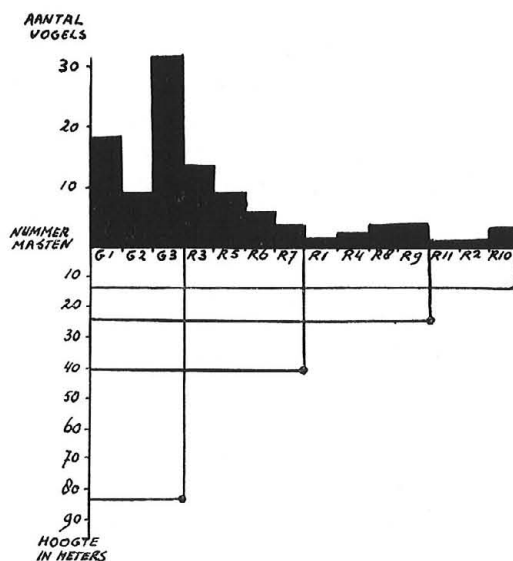

Fig. 4. Aantallen doodgevlagen vogels vergeleken met de hoogten der antennemasten.

Naast doodsoorzaken als gebroken nekwer-
vel en vleugel, zoals die werden aangetrof-
fen bij telefoon- en hoogspanningsslachtof-
fers, deed zich tijdens dit onderzoek enkele
malen verbranding voor. De oorzaak daar-
van moet gezocht worden in het feit dat
het slachtoffer zittend op de ene draad in
aanraking kwam met een tweede of een
voedingsleiding. Dit was het geval in 1963
met een Sperwer en in 1965 met enkele
groepjes Spreeuwen, in totaal 11 stuks.
Vergeleken met literatuurijsers over draad-
slachtoffers (1) is het aantal van dit onder-
zoek over bijna zeven jaar gering te noe-
men. Het antennepark van Lopik Radio

eist duidelijk minder slachtoffers.

De hoge brede gordijnantennes eisen rela-
tief de meeste slachtoffers. De minder on-
gunstige plaats van de antennes, bv. niet
aan het Veluwemeer of de Friese kust, ten
opzichte van de trekroute zou hier verband
mede kunnen houden.

Uit mededelingen van Starink c.s. blijkt
bovendien, dat het magnetisch veld rondom
de antennes bv. vluchten postduiven ver-
hindert het dradenstelsel binnen te vliegen.
Ook dit magnetisch veld kan mogelijk van
invloed zijn op de lagere aantallen vogels,
die het slachtoffer worden in vergelijking
met hoogspanningsleidingen (2).

Litteratuur:

1. Braaksma, Sj., 1966. Draadslachtoffers bij terugmeldingen. Het Vogeljaar 14 (4).
2. Hoorn, O. van, 1960. Slachtoffers van Hoogspanningsleidingen. Het Vogeljaar 8 (2).

Vragen en korte mededelingen

**De avifauna van de Houtribsluizen e.o. Aanvulling
op de artikelen in D.L.N. 72 (1969): 40-45 en
67-69.**

Kuifduiker (<i>Podiceps cornutus</i>)	1 ex. 3-11-64
Geoorde fuut (<i>P. auritus</i>)	2 ex. 29- 8-63
	2 ex. 14- 7-65
Roodhalsfuut (<i>P. griseigena</i>)	1 ex. 3-11-64
	1 ex. 5-12-65
Ibis (<i>Plegadis falcinellus</i>)	1 ex. 4-11-67
Krooneend (<i>Netta rufina</i>)	51 ex. 15- 8-64
	♂ 6-12-64!
	14 ex. 5- 9-65
Witoogceend (<i>Aythya nyroca</i>)	♂ 4- 7-65
IJseend (<i>Clangula hiemalis</i>)	♀ 16-12-64
Zw. zeeëend (<i>Melanitta nigra</i>)	♂ + ♀ 16 -4-65
	♀ 15-11-65
Slechtvalk (<i>Falco peregrinus</i>)	1 ex. 5-12-65
Kleine strandloper (<i>Calidris minuta</i>)	3 ex. 19- 6-67
Temminck's strandloper (<i>C. temminckii</i>)	5 ex. 18- 9-68
Velduil (<i>Asio flammeus</i>)	2 ex. 2-11-66
Bijeneter (<i>Merops apiaster</i>)	1 ex. 14- 5-67
Strandleeuwerik (<i>Eremophila alpestris</i>)	9 ex. 4-11-64

Ortolaan (<i>Emberiza hortulana</i>)	♀ 10- 8-68
IJsgors (<i>Calcarius lapponica</i>)	6 ex. 2-11-64

H. N. LEYS en A. TIMMERMAN Jr.

**De avifauna van de Houtribsluizen e.o. Samen-
vatting van de artikelen in D.L.N. 72 (1969): 40-
45 en 67-69.**

Summary. In these 2 articles a description is given
of a very important part of East Flevoland, the
so-called „Houtribsluizen” near Lelystad. The im-
portance is especially due to the variation of ha-
bitats and the riches of breeding birds. In the
next future this complex of habitats will partly
disappear and partly be changed into a complex
of sluices, resulting in a decrease of the number
of breeding birds.

From 1960 up till now (1968-1969) about 170
species of birds were observed, of which about
30 species are breeding birds. Most interesting is
the nesting of about 100 pairs of Great Crested
Grebes, sometimes in colonies. Also important is
a big gullery of about 1000 pairs of Black Headed
Gulls and the varying nesting number of 30-200